

Кафедра туризму Університету «КРОК» у системі підготовки фахівців з туризму

Людмила Мелько

*к.пед.н., доцент, завідувач кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,
e-mail: ludmilam@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-5979-666X*

Ганна Уварова

*к.пед.н., доцент, кафедра туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,
e-mail: hannaus@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-3742-1952*

Кафедра туризму Університету «КРОК» – невід’ємна складова підготовки здобувачів вищої освіти у системі туристичної освіти України. Кафедра туризму створена у 2012 р. і є випусковою для бакалаврів зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація». За цей час було реалізовано три освітні програми: «Туристична діяльність», «Готельний бізнес», «Туризм», і кафедра пройшла дві акредитації (2018 р. та 2023 р.) [1,2].

У жовтні 2014 р. наказом ректора започаткована програма «Школа професійного зростання майбутніх фахівців сфери туризму», метою якої є: формування професійної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму шляхом позааудиторного практико-орієнтованого навчання, яка до цього часу успішно розвивається [3].

Родзинкою спеціальності є те, що наші студенти стали учасниками програми «Подвійний диплом» на базі Університету прикладних наук ім. Яноша Кодолані (Угорщина). Проєкт здійснювався під керівництвом Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Університету «КРОК».

Перший набір на спеціальність «Туризм» в Університеті «КРОК» відбувся у 2014 р. З того часу і до 2021 р. спостерігався стабільний набір на туристичну освітню програму і, як наслідок, були сформовані достатні за кількістю, рентабельні студентські групи. У зв’язку з пандемією та військовими діями на території України, відбулося суттєве скорочення контингенту, що є проблемою туристичної освіти не тільки для нашого університету, а й для усієї України.

За роки існування спеціальності «Туризм», а з 2023 р. «Туризм і рекреація», в Університеті «КРОК» відбулось 6 випусків студентів. Переважна більшість наших випускників до пандемії працювали в туристичній індустрії: на туристичних підприємствах, зокрема у туристичних агентствах, а також на підприємствах готельного і ресторанного бізнесу. Були студенти, які за роки навчання створили свій бізнес у вигляді турагенції по франшизі.

Для реалізації освітніх програм туристичного спрямування з метою забезпечення викладання професійно-орієнтованих дисциплін необхідні фахівці різних спеціальностей: географи, історики, економісти, маркетологи, фахівці менеджменту, готельно-ресторанної справи та інші. Цим відрізняється

викладацький склад, що забезпечує такі програми. Тому на кафедрі туризму університету «КРОК» підбраний висококваліфікований викладацький склад науково-педагогічних працівників, який відповідає зазначеним вище вимогам і успішно справляється з покладеними на нього завданнями. На сьогодні працює 13 осіб (6 штатних працівників, 3 сумісники, 4 – за внутрішнім суміщенням). Троє фахівців взяли участь у розробці стандарту зі спеціальності 242 «Туризм» (Г. Уварова, Л. Мелько, Т. Сокол), двоє викладачів є експертами Національного агентства забезпечення якості вищої освіти зі спеціальності 242 «Туризм» (Г. Уварова, С. Гаврилюк) [1].

Науково-педагогічний склад кафедри туризму забезпечує викладання 17 обов'язкових компонент освітньої програми та 14 вибіркових дисциплін; підготовку 2-х курсових робіт (2-3 курси); виконання кваліфікаційної роботи (4 курс); організацію та проведення практик (1-4 курси).

Специфіка підготовки здобувачів вищої туристичної освіти включає також наявність відповідного обладнання і спеціалізованих кабінетів. Кафедрою оснащені кабінет туризмознавства, лабораторії з готельної справи та ресторанного обслуговування.

Наукова робота кафедри здійснюється у кількох напрямках. Насамперед виконується дослідження по темі: «Шляхи оптимізації регіонального туризму в Україні» (УкрІНТЕІ, реєстраційний номер 0118U001386 від 29.05.2018). Крім того, проводиться системне науково-педагогічне дослідження з проблеми практико-орієнтованої підготовки конкурентоспроможних фахівців туристичної сфери у сучасних умовах. Також досліджується тема «Спадщина ЮНЕСКО як об'єкт туризму».

Розвиток регіонального туризму – надзвичайно важлива тема для України. Кафедрою підготовлена і опублікована колективна монографія [4], проведена міжнародна конференція, завдяки тісній співпраці із науковим відділом, Навчально-науковим інститутом міжнародної освіти, Навчально-науковим інститутом психології Університету «КРОК», Scientific center of innovative researches (Tallinn) та іншими партнерами [5].

Починаючи з 2018 року, проводяться щорічні науково-практичні круглі столи «Практико-орієнтована підготовка фахівців з туризму як запорука відповідального бізнесу» для студентів, колег, наукової спільноти із залученням фахівців-практиків [6].

Актуальною науковою темою, куди активно залучена студентська спільнота, є тема «Спадщина ЮНЕСКО як об'єкт туризму». Цей напрямок наукової діяльності реалізується у взаємодії із Національним заповідником «Києво-Печерська лавра», як об'єктом Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, з яким підписано договір про співпрацю з 2014 р. З цього періоду проведено 10 спільних заходів. За цим напрямком кафедра активно співпрацює з Фаховим коледжем, Департаментом довузівської підготовки, школами-партнерами. Проведено дві наукові конференції «Спадщина ЮНЕСКО та туризм», до яких долучилися також наші колеги і студенти з інших навчальних закладів (кафедра спеціальних

туристичних дисциплін Академії праці, соціальних відносин і туризму, кафедра країнознавства і туризму Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра готельно-ресторанного і туристичного бізнесу Київського університету культури та інші) [7]. З 2019 р. наукові доробки, зокрема студентів, розглядаються на засіданнях студентського наукового гуртка «Спадщина ЮНЕСКО як туристичний ресурс».

Головною особливістю фахової підготовки студентів спеціальності «Туризм» є системне практико-орієнтоване навчання. Практико-орієнтоване навчання відбувається як під час аудиторних занять, так і в позааудиторний час [3]. Впровадження практико-орієнтованого підходу до навчання студентів сприяє розвитку успішної професійної кар'єри випускників кафедри в умовах конкуренції та сучасних викликів.

Практико-орієнтоване навчання слід розглядати як обґрунтовану систему практико-орієнтованих заходів, організація і проведення яких сприятиме формуванню у здобувачів вищої освіти комплексу фахових компетентностей, які дозволять фахівцю з туризму у майбутньому реалізувати свої професійні здібності і виконувати обов'язки на достатньо високому рівні. Практико-орієнтоване навчання буде ефективним за умови його застосування до всієї системи підготовки фахівців з туризму, з обов'язковим залученням практиків, тобто створення в закладі вищої освіти професійно-орієнтованого середовища. Складовими практико-орієнтованого навчання є:

1. організація і проведення практико-орієнтованих заходів під час вивчення навчальних дисциплін у процесі аудиторного та позааудиторного навчання;
2. організація і проведення навчальних і виробничих практик відповідно до навчального плану [8].

Реалізація системи практико-орієнтованого навчання відбувається, як зазначалося вище, у тісній взаємодії із структурними підрозділами Університету (Центр розвитку кар'єри, Фаховий коледж та ін.) та завдяки реальній партнерській співпраці зі стейкхолдерами, роботодавцями, які є багаторічними партнерами. На сьогодні підписано 16 довгострокових договорів про співпрацю, також велика кількість договорів підписується конкретизовано під час проходження практики студентами.

Починаючи з першого курсу, здобувачі вищої освіти залучаються до проєктів «Туристична вітальня», «Мандруймо разом», «Туризм у дії», до професійних студій широкого спектру із залученням фахівців-практиків. Так, кафедра тісно співпрацює із туроператором «Сакумс», з яким, починаючи з 2014 р., проведено 15 практико-орієнтованих заходів («Мандруймо разом: Вікенд-Будапешт-Відень», «Мандруймо разом. Незабутній день у Львові», майстер-класи від провідних менеджерів та ін.). З центром агротуризму «Соколинний хутір» з 2014 р. організовано і проведено 11 заходів: «Мандруймо разом. Качанівка-Соколинний хутір», туристична вітальня «Соколинний хутір під час війни. Фотовиставки, які вражають...» та ін.; з турагенцією «СвітОгляд» з 2015 р. – 8 заходів: проєкт «Інформаційно-практичний курс з основ ведення та організації туристичного

бізнесу», тури туристичними та готельними підприємствами Києва та ін.; з турагенцією «Київград-Тур» з 2016 р. – 11 заходів: автобусні навчально-методичні тури Києвом, «Полтавщина із Київград-Тур» та ін. Починаючи з 2020 р. з туроператором «Каліпсо-Україна» проведено 6 заходів (майстер-класи та професійні студії від фахівця) та багато інших [3,9].

Умовами успішної реалізації практико-орієнтованого навчання, виходячи із багаторічного практичного досвіду кафедри є:

1. системна робота випускової кафедри туризму й Університету «КРОК» щодо систематичної організації відповідних заходів на всіх етапах навчання студентів;

2. налагоджена взаємодія та цілеспрямована співпраця зі стейкхолдерами;

3. глибока мотивація здобувачів вищої освіти щодо здобуття професії, зустрічі із професіоналами;

4. командна взаємодія всіх учасників навчального процесу [8].

Одними із шляхів розвитку кафедри та оптимізації навчального процесу на освітній програмі є:

1. збереження й розвиток в Університеті «КРОК» спеціальності 242 «Туризм і рекреація», незважаючи на сучасні виклики та загрози;

2. пошук нових шляхів залучення абітурієнтів; поліпшення професійно-орієнтованої діяльності серед учнівської молоді і випускників коледжів;

3. удосконалення практико-орієнтованої підготовки бакалаврів з туризму за рахунок інноваційних форм і методів, поглиблення неформальної освіти, розширення партнерського співробітництва, упровадження дуального навчання;

4. розширення міжнародного співробітництва.

Кафедра продовжує свою діяльність у системі продуктивної співпраці із структурними підрозділами Університету «КРОК», партнерами, колегами, стейкхолдерами та зацікавленими особами.

Список використаних джерел

1. Кафедра туризму / Університет «КРОК»: офіц. сайт. URL: <https://www.krok.edu.ua/ua/pro-krok/pidrozdi/навчальні/кафедра-туризму>.
2. Відомості про самооцінювання освітньої програми / ОП «Туризм» / ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2023. URL: <https://www.krok.edu.ua/images/pidrozdi/кафедра-туризму/vdomost-pro-samoocinjuvannja-osvtnoi-djalnost-turizm.pdf>.
3. Туризм (про спеціальність і освітні програми) / Кафедра туризму / Університет «КРОК»: офіц. сайт. URL: <https://www.krok.edu.ua/ua/навчальні-програми/fep/turizm>.
4. Регіональний туризм: сучасні виклики та перспективи розвитку: колективна монографія. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2022. 374 с. URL: <https://library.krok.edu.ua/ua/kategoriji/monografiji/1360-rehionalnyi-turyzm-suchasni-vyklyky-ta-perspektyvy-rozvytku>.
5. Регіональний туризм: сучасний стан та шляхи оптимізації: матеріали I-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 2 квітня 2021 р.) / Університет "КРОК". 2021. URL: <https://conf.krok.edu.ua/RT/RT>.
6. Туризм: виклики й реалії в умовах війни. IV Круглий стіл кафедри туризму. URL: <https://www.krok.edu.ua/ua/novini-ta-podiji/item/4714-turyzm-vyklyky-i-realii-v-umovakh-viiny-iv-kruhlyi-stil>.

kafedry-turyzmu.

7. Спадщина ЮНЕСКО та туризм: матеріали конференцій / Університет «КРОК»: офіц. сайт. URL: <https://conf.krok.edu.ua/UNESCO/index/schedConfs/archive>.

8. Practice-oriented education as a component of professional training of tourism specialists (example of professional disciplines) / L. Melko, G. Uvarova, T. Sokol, O. Mikho. *Pedagogy and Education Management Review*. 2022. № 2(8). Pp. 42-50. URL: <https://public.scnchub.com/perm/index.php/perm/article/view/93/86>.

9. Новини та події кафедри туризму / Університет «КРОК»: офіц. сайт. URL: <https://www.krok.edu.ua/ua/pro-krok/pidrozdili/navchalni/kafedra-turizmu/novini-ta-podiji>.